

3. แมลงสิง

ลักษณะต้นข้าวที่ถูกทำลาย

แมลงสิงเข้าแปลงนาในระยะข้าวออกดอก ตัวอ่อนและตัวแก่ดูดกินน้ำเลี้ยงจากเมล็ดข้าวในระยะน้ำนม ทำให้เมล็ดข้าวลีบ เมื่อนำไปสีจะแตกหักง่าย หากมีแมลงสิงระบาดในนาจะมีกลิ่นฉุน

เมล็ดข้าวที่ถูกแมลงสิงทำลาย

การป้องกันกำจัด

- 1) หลีกเลี้ยงการปลูกข้าวต่อเนื่อง เพื่อลดการขยายพันธุ์ของแมลงสิง
- 2) กำจัดวัชพืชเพราะเป็นที่อยู่อาศัยของแมลงสิง
- 3) ใช้สวิงโฉบจับตัวอ่อนและตัวแก่ไปทำลาย
- 4) นำเนื้อสัตว์เน่าแขวนไว้ตามแปลงนาและจับตัวแก่มาทำลาย เนื่องจากตัวแก่ชอบกินเนื้อสัตว์เน่า

การใช้สารเคมี

หากพบแมลงสิงมากกว่า 4 ตัวต่อตารางเมตร ในระยะข้าวเป็นน้ำนมให้ใช้สารคาร์โบซัลแฟน

4. แมลงหว่า

ลักษณะต้นข้าวที่ถูกทำลาย

ตัวอ่อนและตัวแก่แมลงหว่าดูดกินน้ำเลี้ยงจากกาบใบข้าว บริเวณโคนต้นข้าวเป็นรอยสีน้ำตาลแดงหรือเหลือง ขอบใบเป็นสีน้ำตาลดำ การระบาดในระยะแตกกอ จะทำให้ต้นข้าวแคระแกร็นมีสีเหลือง แตกกอน้อย การระบาดในระยะตั้งท้องจะทำให้รวงข้าวแกร็น เมล็ดลีบ

การป้องกันกำจัด

- 1) ปลูกข้าวที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นเพื่อลดจำนวนของแมลงหว่าในนาข้าว
- 2) กำจัดวัชพืชเพราะเป็นที่อยู่อาศัยของแมลงหว่า
- 3) ใช้แสงไฟล่าแมลงและทำลาย ในช่วงที่มีการระบาดในเวลาากลางคืน

การใช้สารเคมี

หากพบแมลงหว่ามากกว่า 5 ตัวต่อกอ ให้ใช้สาร ได้แก่

- คาร์โบซัลแฟน
- คลอไทอะนินดิน
- อีทีโพรล์

พ่นเฉพาะจุดที่มีการระบาดบริเวณโคนต้นข้าว

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

นางจรี ภัทรกุลนิษฐ์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
นางสาวอรอนงค์ โคกสูงเนิน นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นายยุทธการ แก้วแกมทอง นักวิชาการเกษตร

5. เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ลักษณะต้นข้าวที่ถูกทำลาย

ตัวอ่อนและตัวแก่ดูดกินน้ำเลี้ยงที่โคนต้นข้าวเหนือผิวน้ำ ทำให้ใบเหลืองแห้งคล้ายถูกน้ำร้อนลวก แห้งตายเป็นหย่อมๆ เรียกว่า “อาการไหม้”

ต้นข้าวที่เกิดอาการไหม้

การป้องกันกำจัด

- 1) หลีกเลี้ยงการปลูกข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1
- 2) ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน ได้แก่ สุพรรณบุรี 2 สุพรรณบุรี 3 สุพรรณบุรี 90 พิษณุโลก 2 กข29 กข31 กข41 กข47 กข49

การใช้สารเคมี

- 1) ไม่ใช้สารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ เช่น ไซเพอร์มีทริน ไซฮาโลทริน เดคาเมทริน เนื่องจากสารกลุ่มนี้ไปทำลายมิตรแท้ของชาวนา จึงทำให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเกิดการระบาดรุนแรง
- 2) การใช้สารฆ่าแมลงในการกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
  - ข้าวอายุน้อยกว่า 40 วัน ให้ใช้สารเคมีฆ่าแมลงทุกชนิด แต่หากพบตัวอ่อนมากกว่า 5 ตัว/ต้น ให้ใช้สารบูโพรเฟซิน หรือ บูโพรเฟซิน + ไอโซโปรคาร์บ หรือ อีโทเฟนพริก
  - ระยะข้าวแตกกอ (40 – 60 วัน) หากพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล มากกว่า 1 ตัว/ต้น ให้ใช้สารอีโทเฟนพริก หรือ ไดโนทีฟูแรน หรือ ไพมีโทริซิน
  - ระยะข้าวตั้งท้องถึงออกรวง (61-80 วัน) หากพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล มากกว่า 1 ตัว/ต้น ให้ใช้สารไพมีโทริซิน หรือ ไดโนทีฟูแรน หรือ คาร์โบซัลแฟน

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

ศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใกล้บ้านท่าน
หรือสำนักส่งเสริมการผลิตข้าว
โทร 0-2561-3962 www.ricethailand.go.th

แมลงศัตรูข้าว ที่สำคัญ

แมลงและสัตว์ศัตรูข้าว

แมลงและสัตว์ศัตรูข้าวในแต่ละระยะการเจริญเติบโตของต้นข้าว

แมลงและสัตว์ศัตรูข้าว	อายุข้าว (วัน)			
	0 - 30	30 - 60	60 - 90	90 - 120
	ระยะกล้า	ระยะแตกกอ	ระยะตั้งท้อง	ระยะออกรวง
1. เพลี้ยไฟ				
2. ดักดำ				
3. หนอนกระทู้กล้า				
4. มวนง่าม				
5. หอยเชอริ				
6. ปูนา				
7. แมลงบัว				
8. แมลงวันเจาะยอดข้าว				
9. แมลงดำหนาม				
10. หนอนปลอกข้าว				
11. เพลี้ยจักจั่นสีเขียว				
12. เพลี้ยจักจั่นปีกลายหยัก				
13. หนอนห่อใบข้าว				
14. หนอนกอข้าว				
15. เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล				
16. เพลี้ยกระโดดหลังขาว				
17. แมลงห่อ				
18. เพลี้ยแป้ง				
19. ตัวงวงกินรากข้าว				
20. แมลงสิง				
21. หนอนกระทู้คอรวง				
22. นก				

1. หนอนกอข้าว

ลักษณะต้นข้าวที่ถูกทำลาย

ตัวหนอนเจาะเข้าทำลายกาบใบข้าว และลำต้น หากเข้าทำลายในระยะแตกกอจะเกิดอาการ “ยอดเหี่ยว” หากเข้าทำลายในระยะตั้งท้องและออกรวง จะทำให้เมล็ดข้าวลีบทั้งรวงและมีสีขาว เรียกว่าอาการ “ข้าวหัวหงอก”

อาการยอดเหี่ยว

อาการข้าวหัวหงอก

การป้องกันกำจัด

- 1) หลังเก็บเกี่ยวให้ไถน้ำเข้านาและไถดินเพื่อทำลายหนอน และดักแด้ของหนอนกอข้าว
- 2) ปลูกข้าวพันธุ์เบา เพื่อลดจำนวนของหนอนกอข้าว และทำลายข้าวน้อยลง
- 3) ไม่ใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไปเพราะจะทำให้ใบข้าวงาม และหนอนกอชอบวางไข่

การใช้สารเคมี

- 1) ไม่ใช้สารฆ่าแมลงชนิดเม็ดในนาข้าวเพราะจะไปทำลายแตนเบียนไข่และแตนเบียนหนอนของหนอนกอข้าว ซึ่งเป็นแมลงที่ทำลายหนอนกอข้าวได้
- 2) หากพบอาการยอดเหี่ยวในระดับ 10 - 15 เปอร์เซ็นต์ ในระยะข้าวอายุ 3-4 สัปดาห์ หลังหว่าน/ปักดำ ให้ใช้สาร ได้แก่
  - คลอร์ไพริฟอส
  - คาร์โบซัลแฟน
 ฝนให้ทั่วแปลงเพียงครั้งเดียว

2. หนอนห่อใบข้าว

ลักษณะต้นข้าวที่ถูกทำลาย

ผีเสื้อของหนอนห่อใบข้าวจะวางไข่ที่ใบอ่อนในระยะกล้า ตัวหนอนจะกินส่วนที่เป็นสีเขียวของใบข้าวทำให้เห็นเป็นแถบยาวสีขาวในระยะออกรวง หนอนจะทำลายที่ใบตรงทำให้ข้าวเมล็ดลีบ

การทำลายของหนอนห่อใบข้าว

การป้องกันกำจัด

- 1) ในพื้นที่ที่มีการระบาดเป็นประจำควรปลูกข้าว 2 พันธุ์ขึ้นไป โดยปลูกสลับพันธุ์กัน
- 2) กำจัดวัชพืช เช่น หญ้าข้าวนก หญ้านกสีชมพู หญ้าปล้อง หญ้าไซ หญ้าชันกาดและข้าวป่า เพราะเป็นที่อาศัยของผีเสื้อหนอนห่อใบข้าว
- 3) ไม่ควรใช้ปุ๋ยไนโตรเจนเกิน 5 กิโลกรัมต่อไร่หรือปุ๋ยยูเรียเกิน 10 กิโลกรัมต่อไร่

การใช้สารเคมี

- 1) ไม่ควรใช้สารฆ่าแมลงชนิดเม็ดในข้าวอายุ 40 วัน เพราะศัตรูธรรมชาติจะถูกทำลาย
- 2) หากพบผีเสื้อหนอนห่อใบข้าว 4-5 ตัวต่อโอบ และพบใบข้าวถูกทำลายมากกว่า 15 เปอร์เซ็นต์ ในข้าวอายุ 15-40 วัน ให้ใช้สาร ได้แก่
  - ฟิโปรนิล
  - คาร์โบซัลแฟน
  - อินดอกซาคาร์บ
 เฉพาะพื้นที่ที่ใบถูกทำลาย